

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף ט"ז
הדף היומי בהלכה: סימן קס"ב מסעיף ג' עד אמצע סעיף ד' 'אם נגע'
המוסר היומי: אהבת חסד חלק א פרק ו' אות ז' עד אות י'

לוח
לימוד
יומי

כל נדרי' - התרת נדרי העבר או נדרי העתיד?

ענייני היום

הלכות והנהגות לימים הנוראים

מתוך ביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

מנהג קדום מימות הגאונים לומר בכניסת יום הכיפורים 'כל נדרי'; הנוסח תוקן בתחילתו בלשון עבר, כלומר, על הנדרים שנדרו מיום הכיפורים שעבר עד יום הכיפורים זה, והוא משמש כהתרת נדרים. ויש מהראשונים שפקקו בהתרה זו של "כל נדרי", שאין בה חרטה ולא פירוט ולא שלשה מתירים, ותיקנו לאומרו בלשון עתיד - "מיום כפורים זה עד יום כפורים הבא עלינו לטובה" - ולא בלשון עבר - "מיום כיפורים שעבר עד יום כיפורים זה" - והאמירה משמשת כ'מסירת מודעה' לביטול הנדרים שידרו בעתיד.

מנהגנו כיום לומר "כל נדרי" בלשון של ביטול הנדרים לעתיד, כנזכר לעיל, אך במקומות רבים נהגו לצרף שתי הנוסחאות ולומר בלשון עבר ובלשון עתיד, ואומרים: "מיום כפורים שעבר עד יום כפורים זה, ומיום כפורים זה עד יום כפורים הבא עלינו לטובה".

אין לסמוך על 'מסירת המודעה' לביטול נדרי העתיד ולעבור על נדר ללא התרה ספציפית, כי אם במקרה של 'צורך גדול'; ויש שהורו כי ניתן לסמוך על כך בנוגע למנהג שנעשה מאלינו כנדר בהנהגתו של פועלים (ראה שולחן ערוך יורה דעה סימן ריד), ויש שהורו שלמעשה אין לסמוך על כך אף בנוגע למנהג.

[סימן תריט, סעיף א-ב וס"ק ב; ביאורים ומוספים דרשו, 2]

• שנת ה'תשל"ד | פרוץ מלחמת יום הכיפורים.

באמצעו של יום הכיפורים (שחל אותה שנה בשבת) חצו חמש אוגדות של הצבא המצרי את תעלת סואץ, ובמקביל שלוש אוגדות של הצבא הסורי תקפו את רמת הגולן. ישראל נזרקה בת אחת אל המלחמה הידועה בשם "מלחמת יום הכיפורים".

למעשה המלחמה הסתיימה בניצחון ישראלי, בחזית הצפון נהדפו הסורים וצה"ל החל בהתקדמות לכיוון דמשק. בחזית הדרום נהדפו המצרים ונכבש שטח נרחב ממערב לתעלה. עם זאת, אבודתיה של ישראל במלחמה זו היו חסרות תקדים: 2,656 הרוגים הי"ד, 7,251 פצועים, מאות שבויים וציוד רב שנהרס. הסכם שלום נכפה בסופו של דבר על שני הצדדים, בלחצן של ברית המועצות וארצות הברית.

• שנת תש"ע | נסתלק לשמי רום הרה"ק רבי שמעון נתן נטע (בהה"ק רבי משה מרדכי) מלעלוב זצוק"ל.

האם ניתן ליטול ידיים מבקבוק?

בנטילת ידיים לסעודה, צריך לכתחילה ליטול את כל היד בבת אחת, ואם שופך את המים בכמה שפיכות - לא ישהה ביניהן כלל. ולכן אין ליטול מכלי שפיו צר כל כך עד שצריך לשהות בין השפיכות. ובדיעבד, אם נטל רק חלק מידו - אם היד עדיין לחה במידה של 'טופח על מנת להטפח', דהיינו שאם יגע בה אדם אחר, ירטב דבר אחר ממגעו, רשאי להוסיף וליטול רק את חלק היד שעדיין לא נטל, כיון שבאופן זה נחשבת הנטילה השניה כהמשך של הנטילה הראשונה. אולם, אם היד כבר התנגבה מעט, אינו יכול לשוב וליטול רק את החלק הנוסף שטרם נטל, כיון שחכמינו ז"ל תיקנו ליטול את היד כדרך נטילה, ובדרך כלל נוטלים את כל היד בבת אחת; וצריך ליטול את כל היד מחדש. [סעיף ג, וס"ק כה, כז, כח, כט ו-ל; ביאורים ומוספים דרשו, 23]

טפטפו מעט מים מהברז בשעת הנטילה - האם צריך ליטול שנית?

כאמור, אם נטל את מקצת היד, והיד התנגבה מעט, אינו רשאי ליטול את החלק הנוסף לבדו, וצריך ליטול את כל היד מחדש; ונחלקו הפוסקים בנוגע לניגוב היד לפני הנטילה: יש אומרים שאין צורך לנגבה, אם משום שלדעתם מים אלו לא נטמאו, ואם משום שאף על פי שנטמאו - מִי הנטילה יטהרו אותם; ויש אומרים שצריך לנגבה, משום שלדעתם המים נטמאו, וכן לדעתם אין בכח מִי הנטילה לטהר מים שלא באו על היד בדרך נטילה הראויה. ולדעת המחמירים, כך הדין גם במקרה שטפטפו מעט מים מן הברז על היד במהלך הנטילה - שהמים נטמאים מהיד, וכיון שלא באו על היד בדרך נטילה, צריך לנגבה וליטול שנית; ויתכן שאף לדעה הראשונה צריך ליטול את הידים שנית. [ס"ק כז; ביאורים ומוספים דרשו, 22]

נטלת יד אחת ונגעת בשניה לפני שנטלת גם אותה - האם צריך ליטול שנית?

מי שנטל יד אחת כדיון, וטרם שנטל את ידו השניה נגע בידו השניה - אף אם עשה כן כדי להעביר ממנה לכלוך לפני הנטילה - נטמאו שתי ידיו, כיון שידו השניה טמאה, ומטמאת את המים הבאים עליה מהיד הראשונה, ותוך כדי הנגיעה שבים מים אלו ומטמאים את היד הראשונה. ולפיכך, עליו ליטול שנית; וטרם הנטילה, ינגב לפחות את ידו השניה, ונחלקו הפוסקים אם צריך לנגב גם את ידו הראשונה. ואם שפך על ידו, או על שתי ידיו בזו אחר זו, פחות מרביעית (86.4-150 מ"ל, לשיטות השונות) בבת אחת, ואחר כך שפשפן זו בזו טרם ששפך מים נוספים (ראה תקציר לאתמול) - נטמאו שתי ידיו, וצריך לנגב את שתייהן לכל הדעות טרם שיטול שנית. [סעיף ד, ס"ק לב, לו ו-מב, ושעה"צ ס"ק ל; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 28]

אתמול למדנו

- השופך בנטילת ידיים פחות מרביעית מים על כל יד, צריך לשפוך פעמיים: פעם אחת כדי לטהר את הידים, ופעם נוספת כדי להעביר את מִי השפיכה הראשונה אשר נטמאו מהיד.
- השופך בנטילת ידיים רביעית מים ויותר בבת אחת על כל יד, יכול לשפוך את כל המים בשפיכה אחת. ויש אומרים שאף באופן זה צריך לשפוך מים נוספים כדי להעביר את הראשונים.
- הנוטל ידיו צריך לשפשפן זו בזו לאחר הנטילה, כדי לנקותן היטב, וזאת אף כששופך רביעית על כל יד, או שטובל את ידיו במי מקוה ובנהר.

מחר נלמד

- נטלת ידיים ובעודן רטובות נגע בהן אדם אחר - האם תצטרך ליטול שנית?
- האם צריך להקפיד במהלך הסעודה שלא יגע בידך אדם שלא נטל את ידיו?
- האם צריך לנגב את ידיות הספל לפני נטילת ידיים?